

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Diamanten Östhammars kommun

2023

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
 - 3.1 Trygghet
 - 3.2 Självkänsla
 - 3.3 Empati
 - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
 - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
 - 4.2 Målformulering
 - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
 - 8.1 Definition av begrepp
 - 8.2 Lagtexter
 - 8.3 Reflektionsprotokoll
 - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

Utvärdering av 2021

I årets utvärdering av arbetet med de främjande åtgärderna kring diskriminering och kränkande behandling, kan vi konstatera att förskolan är bra på att skapa en trygg och välkomnande miljö där alla känner samhörighet. För oss är introduktionen, då barn och familj välkomnas till förskolan, extra viktig och där lägger vi grunden till en trygg och öppen relation mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Det är hög prioritet på att ständigt reflektera och analysera över våra rutiner så att de hela tiden är anpassade efter våra barngruppers behov. Pedagogerna är närvarande och lyhörda, kan utmana barnen att lösa konflikter, stöttar och hjälper barnen att sätta ord på vad de känner och tar tillvara på tillfällen till undervisning. Här finns även en stor trygghet då avdelningarna samarbetar vid tider för öppning och stängning.

Att arbeta förebyggande och främjande samt respekten för allas lika värde är något som vi försöker att sätta främst i all planering och är en naturlig del i det dagliga arbetet. I arbetslagen pågår ständiga reflektioner kring barnens trivsel och trygghet i allt från schemaplanering till att vi pedagoger är goda förebilder i bemötandet. Pedagogernas förhållningssätt mot varandra och mot barnen avspeglar sig i barngruppen. Vikten av att vara professionella pedagoger, som kan ge och ta kritik samt vågar visa känslor även för barnen, vävs in i det förebyggande arbetet.

Under året som gått har det gjorts fyra jämställdhetsplaneringar/utvärderingar som finns att ta del av i unikum. Arbetet rör sig om att alla ska känna sig som en del av gruppen, att det ska finnas närvarande vuxna, att bygga relationer och att ta tillvara barn och vuxnas avtryck på avdelningen. Alla ska känna sig trygga i att visa vem de är. Tillsammans med barnen pratar vi ofta om att olika är bra. Man får vara den man är och vem man vill. Vi pratar och dokumenterar även kring att det är okej att ha olika känslor, man får vara arg/ledsen/sur etc. men att det inte får gå ut över andra.

Vi fortsätter arbetet med att synliggöra barnens olika nationaliteter för att öka intresset för barnens olika språk och kulturer. Vi har sett ett intresse hos barn och vårdnadshavare att vilja lära sig mer om andra kulturer och språk.

Vi arbetar med barns integritet för att barnen ska öka sin självkänsla och lära sig att respektera sina egna och andras gränser. Detta är ett värdegrundsarbete som ständigt pågår men där vi under vecka 46-47 jobbar mer intensivt.

Varje termin genomförs två olika kartläggningar av nuläget på avdelningen. De innefattar relationen mellan vuxen och barn, samt barn - barn. Kartläggningen hjälper pedagogerna att tidigt upptäcka barn som riskerar att hamna utanför sociala sammanhang och som pedagogerna behöver tänka extra på för att de ska känna sig inkluderade. Genom barnbarometern, intervjuer, enkäter och observationer ser vi till att barnen känner sig trygga och trivs bra på förskolan.

1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Under året har pedagogerna arbetat med ställningstaganden och attityder kopplade till konventionen. Dessa aktiviteter har fortsatt under 2021 och vi har aktualiserat vad konventionen står för och vad den innebär för förskolan.

Sammanfattningsvis tycker vi att dokumentationen av arbetet synliggör vårt arbete för att främja jämställdhet, motverka diskriminering och kränkande behandling. Vår dokumentation leder oss i det värdegrundsarbete som genomsyrar hela verksamheten. Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker kontinuerligt och målinriktat, och syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

I början av höstterminen så lägger vi stor vikt vid att lära känna varandra, skapa trygghet och skapa en gruppkänsla. För att göra barnen delaktiga använder vi oss av kompisolen där barnen är med och ger förslag på hur den ska se ut och dess budskap. Kompissolen används i det dagliga arbetet och synliggör avdelningens gemensamma regler om hur vi ska vara mot varandra för att alla ska trivas och må bra.

Barnen är med och utvecklar tema-arbetet. De utmanar både sig själva och pedagogerna genom att vara nytänkande och kreativa.

För att ge varje barn möjlighet att påverka sin situation på förskolan använder vi oss av trygghetsvandring, barnintervjuer, barnbarometern och observationer. Där kan varje barn ge uttryck för sina känslor och åsikter, vilket gör att pedagogerna får en bra bild över varje enskilt barn och verksamhet som helhet.

Trygghetsvandring sker i förskolans lärmiljöer både inom- och utomhus. Genom den uppmärksammas pedagogerna på om det finns ställen på förskolan där barnen känner sig otrygga. Utifrån kartläggningen arbetar pedagogerna med hur miljöer och rutiner behöver utvecklas.

Arbetet med material från Barnkonventionen och övrigt värdegrundsmaterial (exempelvis Stopp min kropp, Alfons vänskapslåda, My-Esteeme och Djuren på Djuris) har varit bra i det förebyggande arbetet med barnen. Olika samarbets- och tillitsövningar och samtalen med barnen har gett hög måluppfyllelse både på kort och på lång sikt när pedagogerna har reflekterat med barnen om "hur man är en bra kompis". Vi har även arbetat på fler olika sätt med att stärka barnets självkänsla bl.a. genom avdelningarnas temaarbete, där barnen genom inflytande och delaktighet får en ökad tilltro till sin egen förmåga. Pedagogerna har strävat efter att barnen ska få ett ökat självförtroende och få uppleva känslan av "jag klarade det!".

Alla avdelningar väljer att under stora delar av dagen dela in barnen i mindre grupper, då det ger utökade förutsättningar för barnen att komma till tals, våga prova nytt, bli lyssnade till etc. Detta är helt avgörande för att det förhållningssätt vi eftersträvar ska fungera fullt ut.

För de barn som inte kan uttrycka sig verbalt eller i det svenska språket så gäller det att vi pedagoger är lyhörda och närvarande samt att vi kan läsa av och tolka barnens signaler och kroppsspråk. Som verktyg arbetar vi med bild-stöd och tecken som stöd. Det hjälper barnen att uttrycka sig och ger dem inflytande.

Under 2021 har alla avdelningar haft tillgång till en språkpedagog. Hon har varit ett stort stöd i att utveckla den språkliga miljön på våra avdelningar. Hon hjälper till med struktur, bild-stöd, dagsscheman mm så att pedagogerna kan organisera för aktiviteter och utveckla lärmiljön. På så sätt blir verksamheten stödjande och utvecklande för alla barn över **hela** dagen. Resultatet av arbetet visar sig bl.a. genom att det språkpedagogen stöttat, varit modell och inspirerat i (vad gäller struktur, språk-aktiviteter osv) har bidragit till tydligare ledare, vilket i sin tur gynnar barnen. De språkstimulerande aktiviteterna har ökat i såväl antal som kvalitet och pedagogerna har vidareutvecklat sina strategier för hur barn kan vara delaktiga i olika aktiviteter oavsett deras språkliga förmåga.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

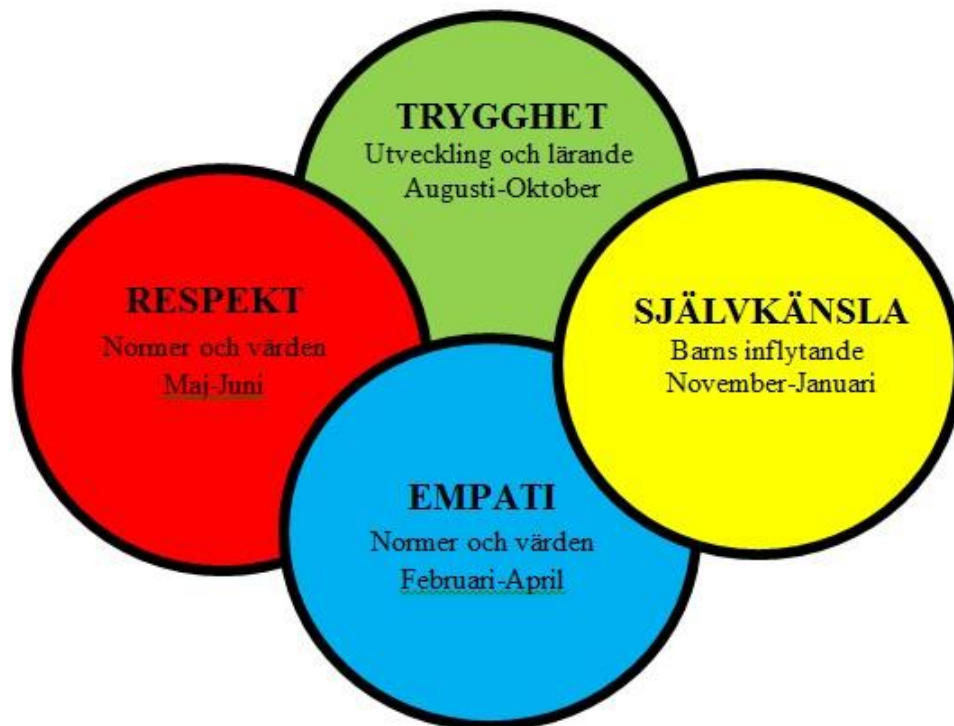
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsåtgärder verksamma inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetssätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive rektor samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

Det finns risk att vårt dokument inte förankras hos alla (ny personal) och på alla avdelningar.

4.2 Målformulering

Vi eftersträvar att alla som arbetar på Diamantens förskola ska känna till vårt arbete kring jämställdhet.

4.3 Insatser

Rektor ansvarar för att informera om dokumentet då ny personal börjar. En ansvarig pedagog utses på avdelningen som kan ge den nya personalen information och handleda i vårt arbetssätt fortlöpande. Inför varje ny jämställdhetsplanering diskuterar utvecklingsgruppen tankar och idéer.

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till rektor.
- Rektor ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Rektor gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska rektor ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras.
- Rektor ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserierna upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

Alla pedagoger på förskolan Diamanten ska vara delaktiga och insatta i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Vi kommer under året fortsätta att arbeta med varje del som består av trygghet, självkänsla, empati och respekt. Utvecklingsgruppen som består av rektor och en förskollärare från varje avdelning kommer kontinuerligt arbeta och utveckla dokumentationsverktyget. Varje avdelning synliggör i Unikum sin planering och de aktiviteter som kommer att genomföras.

När ska det göras?

Planen diskuteras vid avdelningsmöten där värdegrundsarbetet finns med som en punkt på dagordningen. Vi förankrar planen hos vårdnadshavare vid inskolning, föräldramöten samt vid utvecklingssamtal. Barnen är ständigt delaktiga och har inflytande i dagliga pedagogiska verksamheten.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

Dokumentationsarbetet är ett levande verktyg för oss i verksamheten och bryts ner till konkreta mål som vi sedan planerar aktiviteter utifrån. Planen diskuteras vid avdelningsmöten, arbetsplatsträffar och utvecklingsgruppsmöten.

Vem är ansvarig?

Rektor, pedagoger och övrig personal på förskolan Diamanten.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Uppföljning och utvärdering görs efter varje avslutad del i planen. Arbetslaget reflekterar och analyserar tillsammans och dokumenterar i Unikum. En sammanfattande utvärdering görs av pedagoger och rektor vid årets slut.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

Förskolan Diamanten planerar, utvärderar och analyserar kontinuerligt i Unikum efter varje avslutat område. Vi reflekterar tillsammans i utvecklingsgruppen och avdelningsvis över resultat och analys samt hur vi arbetar vidare.

Utifrån varje avdelnings utvärdering så sammanställer rektor en gemensam utvärdering för förskolan Diamanten.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö18. Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts.

Material vi har använt oss av?

[egen text]

Mål som uppnåtts?

[egen text]

Hur går vi vidare?

[egen text]

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

[egen text]

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

[egen text]

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).